

N.Y.C. TIME - SHABBOS
זמן הדלקת נרות - 7:51
סוף זמני ק"ש - 8:37
9:13 -
סוף זמן תפלה - 10:26
דף היומי לש"ק: גיטין ד'

בס"ד, עש"ק פ' במדבר - שבת מברכים סיון - שנת תשפ"ג לפ"ק
שבת היא מ"ד בעומר - פרק ו'

פרשת במדבר - שבועות

ויש להבין, למה גידף את שם ה' כשסירבו להרשות לו ליטע אהלו במחנה דן?

ושמא יש לפרש הענין עפ"מ דיתא במדרש (במדבר פ"ב:ב): "נרננה בישועתך ובשם אלקיננו נדגול וגו'" (תהלים כ:ו) וכו' שקבע הקב"ה שמו בשמנו, ועשה אותנו דגלים ופני' מהרז"ו: 'שמו בשמנו' - שם 'קל' ב'ישראל', כמו המלאכים 'גבריאל' ו'מיכאל' שהם ממחנה שכינה בדגלים]. הרי שיש קשר בין שם ה' לדגלים. ומכיון שלא הורשה ליטע אהלו בין דגלי ישראל משום שגא' "איש על דגלו באותות לבית אבותם", לכן גידף וקילל את שם ה'.

אמירת תיקון ליל שבועות

יש מקשים על מה שנהגו בקהילות רבות לומר 'תיקון ליל שבועות' בלילה, והרי לדעת האר"י ז"ל (הובא בבאה"ט אר"ח סי' רל"ח סק"א) אין ראוי ללמוד מקרא בלילה, שכן הקב"ה למד עם משה מקרא רק ביום.

בס' אורה זו תורה - שבועות (עמ' ק"א) איתא: ידידי בעל 'גם אני אודך' מאריך בזה, ומדבריו עולה:

א) האיסור הוא ללמוד מקרא בלבד, ואילו בליל שבועות לומדים גם תורה שבע"פ.

ב) המהרש"ם (ח"א סי' קנ"ח) כתב שגם לדעת האר"י אין איסור ללמוד מקרא בליל יו"ט.

ג) יש שכתבו (א"א סי' רל"ח) שדברי האר"י אינם אלא אם לומד מקרא ביחיד, אבל אמירת תיקון ליל שבועות נחשבת כקריאה בציבור.

ד) האיסור הוא ללמוד מקרא, אבל קריאה בעלמא מותרת. ומטעם זה מובא (שו"ת בית ישראל לאנדא סי' ל"ה) שמותר לבעל קורא להקין הקריאה אף בלילה.

ה) ע"פ הזוה"ק (ח"ג צ"ח ע"א) הלימוד בליל שבועות הוא בתורה שבע"פ, ואפשר שאת פסוקי המקרא יאמר ביום, אך במציאות כאמור לא נהגו כן.

"איש על לדגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל" (ב:ב).
במדרש (במדבר פ"ב:ג) איתא: "הביאני אל בית הייזן" (שיה"ש ב:ד) - בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים וכו' והיו כולם עשויים דגלים דגלים, שנאמר (שם ה:י) "דגול מרובה". כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים. אמרו, אלואי [הלואי] כך אנו נעשים דגלים כמותן וכו' הוי 'אל בית הייזן' - זה סיני, 'ודגלו עלי אהבה' וכו' אמר להם הקב"ה, מה נתאיתם לעשות דגלים, חייכם שאני ממלא משאלותיכם וכו' מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה, לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו.

שוב איתא במדרש (שם:ד): קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין ואומרים: "מי זאת הנשקפה וגו'" (שיה"ש ו:י). אומרים להם האומות: "שובי שובי השולמית" (שם ז:א) - הדבקו לנו, בואו אצלנו, ואנו עושין אתכם שלטונים הגמונים דוכסין אפרכין אסטרטליטין [מיני שרים], "שובי שובי ונחזה בך" - ואין 'נחזה' אלא שררה וכו' וישראל אומר: "מה תחזו בשולמית" - מה גדולה אתם נותנים לנו? שמא "כמחולת המחנים" - שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה שעשה האלקים במדבר, 'דגל מחנה יהודה' 'דגל מחנה ראובן' 'דגל מחנה דן' 'דגל מחנה אפרים' - יכולים אתם לעשות לנו כך? וכו' אף בלעם הביט בהם ויצאה עינו כנגדן, שלא היה יכול ליגע בהם, שגא' (במדבר כד:ב) "וישא בלעם את עיניו" - אלו הם הדגלים. התחיל אומר: מי יכול ליגע בבני אדם אלו [שמכירין את אבותיהם ואת משפחותיהם, שנאמר (שם) "שוכן לשבטיו". מיכן [מכאן] למדנו שהיו הדגלים גדולה וגדר לישראל, לכך נאמר 'איש על דגלו'.

עיי' במתנות כהונה שפ"י: וגדר - לשון גדולה והתנשאות, כמה דאת אמר 'הניחו לו מקום להתגדר בו' (עי' יומא ע"ח, חולין ז, פ"י) להתגדל, עכ"ל. ושמא יש לפרש כוונת לשון 'גדר', דהיינו גדר לעריות, כמו שפירש"י עה"פ "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו": ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה שלא יציץ לתוך אהל חבירו, עכ"ל. ע"י הצניעות - שכל שבט ה' שוכן לעצמו ולא היו פתחיהם מכוונין זה כנגד זה - היו פרושים מעריות, וכל אחד ה' מכיר את אבותיו ואת משפחתו.

והנה בפרשת המקלל כתוב: "ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי בתוך בני ישראל, וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי. ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל וגו'" (ויקרא כד:י-יא). ובמדרש (ויק"ר פל"ב:ג) וברש"י על אתר איתא: מהיכן יצא? ודעה אחת היא: מפרשת יוחסין יצא [ברש"י איתא: מבית דינו של משה יצא חייב], שגא' ליטע אהלו במחנה דן. אמרו לו, מה לך ליטע אהלך במחנה דן? אמר להם, מבנות דן אני. אמרו לו: כתיב "איש על דגלו באותות לבית אבותם" - ולא לבית אמותם. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב. עמד וגידף.

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו

האחד וכו' מצאנו במדרש (רות רבה פ"ה:י"א) א"ר שמואל בר נחמן, מתחילת קציר שעורים עד כלות קציר החטים שלשה חדשים. והנה בתרגום מבואר שנעמי ורות באו בערב פסח, וא"כ שלושת החדשים כלו בט"ו בתמוז. ונעמי שלחה את רות בלילה שאחריה, השייך ל"ז בתמוז. וידוע ה' שמי"ז תמוז ואילך כשל כחו של שבט יהודה והורע מזלו ולא מסמנא מילתא [אין זה סימן טוב] לקדש אשה, ויתעכב הדבר הרבה עד שיעברו הזמנים הללו. ולא ידחה את הדבר זמן רב, כי לזמן רב לדעת הכל חוששים למיתה [כפי שהי' באמת, שהרי באותו לילה מת בוועז].

והשני, לפי מאמר חז"ל (ילקוט רות רמז תר"ח) באותו לילה בעל בעילת מצוה ומת, וא"כ מסתמא ה' אז יום לידתו, כי הקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים. ובוועז ה' אז זקן מופלג, ומן הסתם בכל שנה בבוא היום ההוא פחד לנפשו, ועל כן לא ישקוט כי אם כלה הדבר היום, כי לא ידע מה יולד עד מחר.

ומתוך הדברים האלו, מסיים החתם סופר: אתה למד כי בליל י"ז תמוז היתה התחלת צמיחת קרן דוד המלך ע"ה, כי הקב"ה רופא ורק אח"כ מכה, וכן בתשעה באב נולד משיח, כידוע.

כפה עליהם את ההר כגיגית

הנה דרשו חז"ל (שבת פח.) עה"פ "ויתיצבו בתחתית ההר" (שמות יט:יז) - מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

למה הודגש שכפה הקב"ה עליהם את ההר 'כגיגית'?

בספר יומא דאורייתא - חג השבועות (עמ' תע"ד) מובא מהבן יהוידע דלכן כפה הקב"ה את ההר 'כגיגית' דייקא, לרמוז להם שכל תיבה ותיבה של המקרא היא כמו גיגית שיש לה בית קיבול. וזהו כפה עליהם ההר כגיגית שיש לה בית קיבול לרמוז על התורה שבע"פ שעושה לכל תיבה בית קיבול שתכיל בקרבה כמה אלפים הלכות, שבזאת תהי' עיקר קבלת התורה. ואמר להם אם אתם מקבלים התורה הידועה - היא תורה שבע"פ שעליה נאמר "ורחבה מני ים" (איוב יא:ט), מוטב וכו', עיי"ש.

ועיין עוד להמובא בקונטרס משמרות כהונה (נדפס בסוף ס' אור תורה, פ' יתרו) מהגה"ק מאוסטרווצא, שביאר ע"פ דברי התנחומא הנ"ל, מש"כ רש"י (שבת שם) גיגית - קובא שמיטלין בה שְכר. דהנה השעורה שממנה עושים שְכר בחיצוניותה אין רואין את היוצא ממנה - היינו השכר. וזוהי כוונת רש"י על גיגית של שְכר, כמו שבתוך השעורה נמצא השכר אף שאינו ניכר לעינים, כך גם בתוך התורה שבכתב נמצאת התורה שבע"פ.

בענין חיוב הבעל לשמח את אשתו ביו"ט בבגדים ותכשיטים

בפ' ערבי פסחים (קט.) איתא: ת"ר חייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל שנאמר: "ושמחת בחגך" (דברים טז:יז) במה משמחם? ביין. רבי יהודה אומר, אנשים בראוי להם ונשים בראוי להן, אנשים בראוי להם - ביין, ונשים במאי? תני רב יוסף, בבבל - בבגדי צבעונין, בארץ ישראל - בבגדי פשתן מגוהצין [וכתבו התוס': אבל בבבל לא היו בקיאים לגהץ].

[עייין בס' אמרי שמאי (מהדורא חדשה ח"ה, עמ' קל"ד) שהקשה: זה

בספר ברוך שאמר לבעל התורה תמימה איתא: לכאורה אין נוסחא זו פשוטה, לפי מה דאיתא בריש מס' ע"ז (ב:) שחזר הקב"ה על כל האומות שיקבלו התורה ולא רצו, ואז בא לישראל וכפה עליהם את ההר כגיגית שיקבלוה. א"כ, אין מבואר הלשון 'אשר בחר בנו', כיון דמקודם חזר על כל האומות, ואת ישראל כפה.

אך הביאור היא על פי מה דאיתא בגמ' (שם), כשיבוא הקב"ה לדון את האומות על שלא קיבלו את התורה, יטענו 'כלום כפית עלינו את ההר כגיגית כמו שכפית על ישראל'. והביאור הוא, כי גם הכפייה היתה מבחירה מאהבה, כמו שכופין לחולה לשתות סמי מרפא, וזה מאהבה שרוצים שיחי'. ולפ"ז יונח על כלל ענין הנתנה הלשון 'אשר בחר בנו', כי לא רצה לכפות להאומות על זה, והניח זה לישראל, כמבואר, עכ"ל.

וכעין זה כתב הישועות יעקב (או"ח סי' מ"ז סק"ג) שעיקר הבחירה היא על תורה שבע"פ, דעל תורה שבכתב אמרו 'נעשה ונשמע', אבל תורה שבע"פ מבואר במדרש (תנחומא פ' נח סי' ג') שלא קיבלו ברצון כי אם ע"י כפייה, ועל אומות העולם לא כפה עליהם הר כגיגית כדאיתא בגמ' (עז ג.). ושייך לומר 'אשר בחר בנו' על תורה שבע"פ שלא רצה הקב"ה ליתנה לאומות העולם.

בפ"י עצי חיים (מובא בס' חמשה חומשי תורה - עיר תמרים) איתא: והנה בגמ' (פסחים סח:) [איתא:] הכל מודים בעצרת דבעינן נמי 'לכם'. מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה. ויש לומר ע"פ הנ"ל דעל תורה שבכתב לא נקבע יו"ט ושמחה כיון שבזה לא היתה הבחירה בינינו לאומות העולם, רק על תורה שבע"פ וכו'.

והנה בישועות יעקב (או"ח סי' תצ"ד סק"א) מבואר למה נהגו להיות נעורים בליל שבועות (הובאו דבריו בס' כמוצא שלל רב על שבועות): ידועה קושיית התוס': למה ה' צריך לכפות על ישראל הר כגיגית כדי שיקבלו את התורה, הלא מעצמם אמרו 'נעשה ונשמע'. וברעת זקנים מבעלי התוס' תירצו, שאת התורה שבכתב קיבלו מרצונם, ועליה אמרו 'נעשה ונשמע', אך על התורה שבע"פ נדרשה כפיית ההר כגיגית.

לפ"ז, אמר בעל ישועות יעקב, יש לומר טעם פשוט למנהג להיות נעורים בלילה, שהרי ידוע כי לילה הוא זמן עסק התורה שבע"פ, ואילו יום הוא זמן עסק תורה שבכתב. ואמרו במדרש (הובא בחזקוני שמות לד:כח) מניין היה משה יודע אימת היה יום ואימת היה לילה, והלא הם שוים למעלה, כדכתיב "ונהורא עמיה שרא" (דניאל ב:כב), ואומר "גם חושך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה" (תהלים קלט:יב). אלא כשהקב"ה מלמדו תורה שבכתב יודע היה שהוא יום, וכשלמדו תורה שבעל פה יודע היה שהוא לילה.

ולכן, כדי לתקן את מה שלא רצו לקבל את עסק תורה שלומדים בלילה, דהיינו התורה שבע"פ, לכן נהגו ישראל להיות נעורים כל הלילה ולדבק את עצמם בעסק תורה שבע"פ.

"ותאמר שבי בתי וגו' כי לא ישקוט האיש כי אם כלה הדבר היום" (רות ג:יח). מנין ידעה נעמי שבועז לא ישקוט, אלא יבקש לעשות את הדבר עוד באותו היום?

שני טעמים בדבר נתן הגאון בעל חתם סופר מפרעשבורג (דרשות חת"ס ח"ב דף שב., מובא בס' כמוצא שלל רב על שבועות עמ' שכ"ז):

שנותנין לה בגדי צבעונים כל חג, משמע לכאורה שזה בגדים להתלבש בהם, וקשה, הא אסור להסתכל בבגדי צבע של אשה (ע"ז כ): וכו'. אולם נראה שמדובר בתכשיט על הראש וכו' (כמו שפוסק) הרמב"ם בהל' אישות (פי"ג ה"ד): וכן מחייבין אותו ליתן לה תכשיטים, כגון בגדי צבעונין, להקיף על ראשה ופדחתה].

בפ"ו מהל' יו"ט (הי"ז-י"ח) כתב הרמב"ם: וחייב אדם להיות בהן [בימי החג] שמח וטוב לב - הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו, שנאמר ושמחת בחגך וגו'. אע"פ שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים וכו' יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו. כיצד? הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות. והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו וכו'.

וכן נפסק בשלחן ערוך (או"ח סי' תקכ"ט סע' ב'): חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו כיצד משמחן. הקטנים נותן להם קליות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו וכו'.

והנה הרמב"ם (והשו"ע) כתב שקונים לנשים "בגדים ותכשיטין" אמנם בגמ' הלוא כתוב רק בגדים, ומניין לו שגם בתכשיטין אפשר לצאת ידי החובה לשמח את אשתו?

דעה אחת בירושלמי (פסחים פ"י ה"א) היא: נשים בראוי להן, כגון מסנים וצולצלין. ופי' הקרבן העדה: מסנים - מנעלין, כדתנן (כתובות ע). שעושה לה מנעלים ממועד למועד. וצולצלין - הם בגדים קטנים. ובפני משה מבואר דצולצלין הם מיני צלצול יפים.

ובפירוש תורתן של ראשונים כתוב: וצולצלין כפירוש רשב"ם (ב"ב עה). כביעתא צוצילתא: ביצת עוף קטן ששמו תאציל.

בספר הערוך ערך צלצל מפרש: חגורה וכעין זה בב"ר פי"ט, ובעירובין (קג:) ובזבחים (יט) - צלצול קטן. ועיין בשבת (סב:) דצלצול הוא חגורת נשים.

ובס' דברי בניהו (חי"ז, עמ' קצ"ג) איתא: עיין בפסחים (נה:): כל מלאכה שהיא לצורך המועד וכו' ואפילו צלצול קטן ואפילו שבכה קטנה לצורך המועד, ע"כ, אלמא שצלצול רגילין לעשות לצורך המועד. עוד נ"ל שצלצול, הוראתו פסיקא - ר"ל פסת בגד נאה, ולפעמים חוגרין אותו על חלצים ולפעמים חוגרין אותו על הראש לתכשיט.

ועיין בפירוש הירושלמי עם ביאור הגר"ח קניבסקי שליט"א, שהסביר צלצולין: חגורות ותכשיטין קטנים.

בספר דת הנשים (בינה ודעת, סי' ח' עמ' קכ"ח) איתא בא"ד וז"ל: מעתה מצאנו מקור נפלא למה שכתב הרמב"ם בהל' יו"ט דקונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו וכו', דהוסיף תכשיטין אע"פ שלא נזכרו בגמ', דמוכח מכל הסוגיות דעיקר הגנאי לאשה הוא בלא תכשיטין, ובשמים הוא עיקר הקישוט שלה, דפוסק לה בעלה וכו', וכדמצינו ביומא (עד): דלמדו מהפסוק: "או דכו במדוכה" - מלמד שירד עם המן לישראל תכשיטי נשים, ופירש"י: בשמים שהן דוכות במדוכה ומתקשטות בהן להיות ריחן ערב לבעליהן. שוב איתא בספר הנ"ל: וכן מצאנו שרגילות בנות ישראל להתקשט ברגל, כדאיתא בכתובות (ע). במשנה: המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין, יוציא ויתן כתובה. בעניות - שלא נתן קצבה, ובעשירות - שלשים יום. ופירש"י: קונם בושם פלוני עלי והוא קיים לה. ובגמ' (עא:) פליגי כמה קצבה בעניות [דכופין להוציא]. איכא מאן דאמר י"ב חודש, ואיכא מ"ד רגל, שכן בנות ישראל מתקשטות ברגל וכו'.

והנה כבר הזכרנו לעיל את דברי הרמב"ם במשנה תורה: "והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאין כפי ממונו". בספר המצות להרמב"ם (מ"ע מצוה נ"ד) כתב הרמב"ם: ובכלל אמרו "ושמחת בחגך" - מה שאמרו ג"כ לשמוח בהם במיני שמחה, וזוה לאכול בשר ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק מיני פירות ומיני מתיקה לקטנים ולנשים וכו', עכ"ל, מדבריו משמע דמקיימים מצות שמחת יו"ט בנתינת מיני פירות ומיני מתיקה גם לנשים.

על הא דכותב השו"ע (וכ"כ הרמב"ם): והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו, מביא הביאור הלכה מהאלי' רבה בשם מהרי"ל: ואם אין ידו משגת, יקנה להם לכל הפחות מנעלים חדשים לכבוד יום טוב. מקור הדין לתת להן מנעלים הוא בירושלמי הנ"ל: נשים בראוי להן, כגון מסנים. ופי' הקרבן העדה ועוד, דהיינו מנעלים.

ועיין בס' מצות השמחה (עמ' כ"ח) שכותב: וכנראה שבזמנם היו המנעלים יותר בזול, אבל האידינא הרבה מנעלים הם כערך איזה תכשיט או בגד רגיל, ויכול לקנות איזה תכשיט שעולה ערך קטן או איזה בגד שעולה פחות מהרגיל בדבר שהאשה תשמח בו ועי"ז יוכל לצאת ידי חובתו, והכל לפי הענין שיקנה האדם איזה דבר אשר ישמח את אשתו.

האם צריך הבעל לקנות דוקא בגד או תכשיט? במשנה ברורה הוצאת דרשו (סי' תקכ"ט הערה 34) איתא: וכיון ששמחת הנשים היא דווקא בבגד חדש או לכל הפחות מנעלים חדשים, הורה הגר"ש אלישיב (לקט הלכות יו"ט פ"א הערה ד') שגם אם כבר יש לה בגד ליום טוב מחוייב לקנות לה בגד חדש, אבל אין די בכך שיקנה לה ספר או פרחים וכדומה. מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' פ' אות ג') כתב שאם כבר יש לה בגד ליו"ט, אין חיוב לקנות לה בגד חדש, וישמחנה בדברים אחרים, וכן הורה הגר"נ קרליץ (חוט השני יו"ט פכ"ב סק"ב) שאם אין לה צורך בבגד חדש, ישמחנה בדברים אחרים. וז"ל בס' חוט השני, בגדים ותכשיטים נאים שכתב הרמב"ם נראה דיוצא גם אם קונה לה כלי בית או כלי אכילה נאים לבית ליו"ט, אם היא שמחה בהם. וכן הורה הגר"ש אויערבוך זצ"ל (מובא בשולחן שלמה יו"ט וחיה"מ סי' תקכ"ט הערה ה') דבגדים לאו דווקא, אלא ה"ה אם רוצה האשה כלי שימושי כגון מיקסר (mixer) וכדומה, ג"כ יכול לקיים מצוותו בזה. ואפילו אם אינה משתמשת עם הכלי ביו"ט גופי', לית לן בה, וכעין זה מובא בס' שונה הלכות תורת המועדים (ח"א סי' תקכ"ט סק"י אות א') בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א. וכן יכול לקנות לה כלים וכדומה אם היא תשמח מזה, ואפילו אם היא לא צריכה את הכלים האלו לחג, מ"מ אם יש לה בזה שמחה בחג יוצא בו ידי חובת שמחה.

עוד מובא בס' חוט השני הנ"ל מהגר"נ קרליץ שליט"א: הא דצריך לקנות בגדים לאשתו לשמחת יו"ט, אין צריך להמתין מלקנות לה עד יו"ט, אלא יכול לקנות אף קודם היו"ט שתלבשנו כשקונה, וגם אח"כ תלבשנו ביו"ט. וכמו שרגיל שמכין לה בגד ליו"ט, ושמחה בזה כל היו"ט, דאין מצוי שהשמחה תהי' רק בלבישה הראשונה, ושוב לא תהי' שמחה בו, ושוב איתא שם: הקונה בגד לאשתו ליו"ט, צריך שיהא בגד הראוי ליו"ט עצמו דאם אינו ראוי אלא לחול המועד, אע"פ שיקיים בזה מצות שמחה בחול המועד, מ"מ חסר בזה בשמחה ביו"ט. בספר מצות השמחה (עמ' כ"ט) איתא: משמע מדברי הפוסקים שסגי בבגד או תכשיט אחד ואין צריך לקנות לה כמה, אם לא במי שמשגת ידו, ובשלמא אם תלבש הבגד או התכשיט כל ימי החג ש"ד דנמצא שהיא בשמחה כל החג, אבל הרגילות שאין לובשים בגד אחד כל החג וגם בתכשיט כשלא לובשת כל החג מאי, וצ"ל שעצם זה שקנו לה בגד מיוחד וחדש לחג גורם לה שמחה בחג.

ובענין ליל יו"ט ראשון שהרבה לובשים הבגד החדש לכאו' הא אין חיוב שמחה אז וי"א שאין חיוב שמחה מדאורי' אבל מדרבנן

יש כמ"ש השאג"א (סי' ס"ה) ועוד. וי"א שאין חיוב שמחה כלל, ונראה שכיון ולובשת גם אח"כ ביום גורם לה שמחה, אע"פ שלבשה בלילה, וכעין מש"כ ודו"ק. ולמש"כ בס' עמק ברכה (יו"ט) בשם הגר"ח מבריסק דרק בקרבן אין שמחה בלילה, משא"כ בדברים אחרים א"ש, ודו"ק.

ונראה שיכול לקיים תוספת שמחה גם בתוך החג לקנות לה איזה דבר אפי' קטן ויתן לה בהערכה ובסכר פנים יפות וזה גורם לה שמחה ובודאי שמקיים בזה מצות שמחה לה.

בספר שלמי שמחה (עמ' נ"ה) איתא: הנה נתבאר לעיל דמצות שמחה נוהגת בכל יום מימי החג ואף בחול המועד. ולכך יש מצוה בבשר ויין כל יום. וא"כ לכאורה צריך בכל יום לשמח. הקטנים במיני מתיקה. וכן לכאורה אם במשך החג נתקלקל הבגד שקנה לאשתו או שאבד, וכן אם קנה לה פרחים ונבלו, צריך שוב לשמחה ואינו נפטר במה שקנה בתחילת החג.

ועיין בחשוקי חמד (שבועות מז:): דאפשר לצאת המצוה אפי' עם בגד יד שני' (second-hand).

האם יש מצות שמחת יו"ט לגבי ראש השנה לענין קניית תכשיטים לאשתו? הנה, ממה שכתב הרמב"ם בהל' שביתת יו"ט (פ"ו הי"ז): "שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים וכו' חייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו וכו'" - יש לדייק דכיון דכתב "עם שאר ימים טובים" - וחוז' לחג שבועות נשאר רק ימי ר"ה ויוה"כ - הרי שהרמב"ם כולל את ר"ה בכלל מצוות "ושמחת בחגך", ועיין בשו"ת יביע אומר (ח"י או"ח סי' מ"ג) שהאריך להוכיח שדינו של ר"ה הוא ככל יו"ט אחר לכל דיניו.

בספר מצות השמחה (עמ' ל') כתב דיש לעיין אם יש חיוב נפרד לקנות בגד לאשתו לשמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו. וכתב:

ונראה שלרוב האשה שמחה בבגד שהי' לה מתחילת החג ויוצאים בזה, וכמדומה שכן המנהג. ולעיל מיני' כתב: ודע שצריך זהירות בדין שמחת אשתו בחג, בשבועות שבזמן זה יותר קשה לקנות איזה בגד או תכשיט אם מצד שזה באמצע הזמן, או שזה רק יום אחד, והאמת שכיון וזה חג כשאר חגים פשוט שחיוב גמור יש בזה, ואין מקום להקל בזה. וכשקשה לו יכול לצאת בתכשיט אחד, אפי' שאינו עולה הרבה, או בגד א' וכיו"ב בדבר שתשמח בו, [או בקניית פרחים וכיו"ב כאשר שמחה בו לדעת השבט הלוי הנ"ל].

ועיין בס' חשוקי חמד (שבועות מו:): להג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א שנשאל אודות מי שלא שמח את אשתו בשבועות אם יש לו תשלומין כל שבעה. ומסיק: כיון דשבועות, אף שיש לו תשלומין כל שבעה, מיהו חול גמור הוא וכו' וא"כ פשיטא דלא שייך תשלומין בשמחה.

האם מהני מחילת האשה? בס' שלמי שמחה (עמ' נ"ה) איתא: בחוט שני כתב דאף אם האשה מוחלת לבעלה אין זה מועיל, ומחוייב לקנות לה בגד, דאין זה ענין שחייב ומשועבד לה, אלא הוא חיוב המצוה דידי' שישמחנה.

אמנם בשם מרן הגריש"א (שליט"א) [זצ"ל] הובא (קיצור הל' יו"ט וחוה"מ להגר"י ישראלזון זצ"ל), דיכולה האשה למחול ע"ז ואינו נחשב כמבטל ומפסיד את המצוה. [ולפי דבריו סגי במה שיתן לה מעות לקנות הבגד, ואם מתעצלת מלילך ולקנות אינו צריך לשדלה שתקנה].

ובהערה שם מובא משו"ת להגר"י זילברשטיין שליט"א (הנדפס בסוף ספר 'עלינו לשבח' כרך במדבר, עמ' ת"ש) שכותב על דבר אשה האומרת לבעלה שיותר תשמח אם הבעל יפרע את חובותיו במקום שיוציא הכסף על קניית בגד ותכשיט, דיש להשיב לה שצרכי החג ניתנים מהשמים מקופה אחרת.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS BAMIDBAR - SHAVUOS
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

דוד יחיאל מיכל בן חי' פיגא לרפו"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

“וייעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' וגו' כן חנו לדגליהם” (כ:לד)
“And Bnei Yisroel did all that Hashem commanded ...
so did they camp according to their flags ...”

Chazal say that Bnei Yisroel longed for their own דגלים, and the other nations of the world were envious of them because of them. If so, why was it necessary for the Posuk to stress that Bnei Yisroel followed this command of Hashem?

Hagaon Rav Zalman Sorotzkin, ZTL', explained that the emphasis of the Posuk is not on the fact that Bnei Yisroel were satisfied with the דגלים, but rather that there was no controversy concerning who would be positioned at the head of the camp, who at the rear, who on the east, and who on the west. [Something which, unfortunately causes disagreements in some Shuls and *Botei Medrash*]. Instead, they willingly accepted the command of Hashem.

“ואלה שמות בני אהרן וגו' אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים” (ג:ב-ג)

“These are the names of the sons of Aharon ... These are the sons of Aharon, the annointed Priests.”

Why does the Posuk repeat the term, “These are the sons of Aharon”?

Hagaon Rav Yehonoson Eibschitz, ZTL', noted that among certain non-Jewish clergymen, when one gets promoted to a higher position, he takes a new name. This was not true among Klal Yisroel.

“אלה שמות בני אהרן” - “These are the names of the sons of Aharon”, before they were annointed.

“ואלה שמות בני אהרן המשוחים” - “And these are the names of the sons of Aharon, the annointed Kohanim.” They did not change their names. They were Tzaddikim before they were annointed, and they remained the same Tzaddikim afterwards.

[Ed. Note: It is interesting to observe that among Jews, the only time that a name is changed is if the person is very sick, RL', and even then, the original name is retained while another name is added.]

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Minhag of the Ashkenazim in Chutz La'aretz (cited in the Machzor Vitri, Maharil, Mateh Moshe and Levush, O.C. 494:2) is to read Megillas Rus on Shavuos.

The question that many deal with is: Why do we read Megillas Rus specifically on the second day of Shavuos which is only *Mi'de'Rabbonon*?

The Pri Megodim (Eishel Avrohom 490:8) explains, because Matan Torah took place on the seventh of Sivan (see Orach Chaim 494, Mogein Avrohom). Additionally, since people stay awake the entire first night and recite various Piyutim, reading Rus was pushed off until the second day because of *Tircha D'tzibura*.

In the Piskei Maharash Mi'Lublin (Hil. Brachos 35), it states that since it was established to read Shir Hashirim and Koheles on Shabbos [Chol Hamo'eid], the Minhag came about to read Rus on the second day of Shavuos, which can sometimes fall on Shabbos [the first day of Shavuos can never fall on Shabbos].

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Once the *Mishkan* was erected, Moshe heard Hashem's voice coming from the *Mishkan* [*Ohel Mo'ed*]. Before that time, from where did Hashem's voice seem to emanate?
- 2) How did the manner in which Yaakov addressed his sons in his Brachos to them, affect which tribe would head each of the four encampments in the wilderness?
- 3) Which *Sheivet* had more women than men?
- 4) Which Siman concerning the relationship between the Parshiyos and the Yomim Tovim does not apply every year?
- 5) What were the five names of *Midbar Sinai*?
- 6) Where was Aharon referred to as “the Bechor”?
- 7) What is חומש הפקודים, and why is it called that?
- 8) When a Leivi reached the age of fifty, what was he disqualified from performing? Which Levite duties could he continue to perform?

- 9) Why do we read Megillas Rus in Chutz La'aretz specifically on the second day of Shavuos?
- 10) The *Gematria* of "במדבר סיני" is the same as the word "בשלום". What does this teach us?
- 11) On the flag of which *Sheivet* was the Posuk "*Shma Yisroel*" written?
- 12) Why was the *Avoda* in the Mishkan and Beis Hamikdash taken from the firstborn and given to the tribe of Leivi?
- 13) What Bracha did Moshe recite when he received the Torah?

ANSWERS

- 1) Before the Mishkan was erected, Moshe heard Hashem's voice from *Har Sinai* (Rashi, Beitzta 5b; Chizkuni, Bamidbar 1:1).
- 2) The manner in which Yaakov spoke to his sons when blessing them affected their future encampments because those who were addressed in the second person became the heads of the encampments (Ba'al Haturim 2:2).
- 3) Naftoli had more women than men (Moshav Zekeinim; Ba'al Haturim 1:42).
- 4) "מנו ועצרו" - Count (in Parshas Bamidbar) and gather for Shavuos (see Orach Chaim 428:4). Occasionally, Shavuos comes after Parshas Noso.
- 5) Tzin, Kadeish, Kedeimos, Paran and Sinai (Shabbos 89a).
- 6) According to the Ba'al Haturim, the word "Habechor" (3:2) refers to Aharon.
- 7) Sefer Bemidbar is called "Chumash *Hapekudim*" because it begins with the counting of Bnei Yisroel (Rashi, Yoma 68b).
- 8) He could not perform Shira, but he was permitted to open and close the gates (Bamidbar Rabba 6:9).
- 9) According to the Pri Megodim (Eishel Avrohom 490:8) the seventh of Sivan is considered the main date of the giving of the Torah. Additionally, after staying awake the first night of Shavuos, coupled with the Piyutim that are recited, it is more convenient to read Megillas Rus on the second day of Shavuos (also, see Halachic Discussions).
- 10) From the time that they left Mitzrayim until they came to Midbar Sinai, there was discord among the people. Once they came to Midbar Sinai, complete harmony reigned (Rabbeinu Efraim 1:1).
- 11) Reuvein's (Targum Yonason 2:10).
- 12) Since the Bechorim sacrificed to the Eigel while the Levi'im did not (Bamidbar Rabba 4:8).
- 13) "ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בחר בתורה הזאת וקידשה ורצה בעושיה" (דב"ר פי"א:א:ר)
The Machzor Vitri (300) writes that on Shavuos, those who are called to the Torah recite this *Nusach* of the Bracha.

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
  - via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
  - by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
- Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years